

Slovenski dom

Štev. 50

V Ljubljani, petek 1. marca 1940

Leto V

Četrti mesec sovjetske „bliskovite vojne“ proti Finski

Finska je danes trdneje odločena braniti se do zadnjega, kakor pa je bila prvi dan

Helsinki, 1. marca. o. Z današnjim dnevom stopa bliskovita vojna Sovjetske Rusije proti Finski v četrti mesec. Vsi finski listi prinašajo ob tej priliki stvarne razprave, v katerih ugotavljajo, da postaja ta vojna, zamišljena kot bliskoviti pohod po nemškem zgledu proti Poljski, zdaj vedno bolj dolgotrajna vojna, na katero so se Rusi šele začeli pripravljati. Stalinova vojska je res zavzela v teh treh mesecih nekaj ozemlja na Karelijski ožini, toda to samo za ceno silnih naporov, ki so trajali ves februar, ter strašnih izgub, ki niso v nikakrni razmerju s tem, kar so Sovjeti dosegli. Edino ozemlje, ki ga Rusi res lahko smatrajo za svoje, je tisto pri Terijokiju, ki so ga zasedli prve tri dni. Tam ima tudi sovobodilna vlada izdajalec Kuusinen edino oblast.

Razen izgube nekaj ozemlja, ljudi in razen požarov ni Finska trpela večje škode, zlasti pa ni strašni sovjetski pritisk v ničemer vplival na odprano silo, enotnost, bojevitost in zavednost finskega ljudstva, ki je danes bolj kakor prvi dan vojne združeno v nezlomljivi volji, da bo branilo do zadnjega diha svojo svobodo, svoj dom in evropsko omiko pred navalom barbarskih rdečih tolp.

Pač pa je vojna na Finskem rodila resne posledice za notranji red v Rusiji.

Cene življenjskih potrebščin so poskočile in že davno ni bilo videti pred trgovinami tolikih množic. Sicer ne primanjkuje kruha, vendar pa

Italijanske in angleške zahteve glede Crnega morja

Rim, 1. marca. m. Po poročilih iz Londona katera objavljajo italijanski listi, je angleška vlada zahtevala od Turčije izvajanje pogodbe v Montreuxu, po kateri bi Anglija lahko poslala svojo bojno mornarico v Crno morje, da bi zaščitila svoje trgovske interese. Italijanski krogi smatrajo, da bi to dejanje lahko v marsičem oviralo odnose med državami na bližnjem Vzhodu.

Po še nepotrjenih vestih je slično zahtevo sporočila turški vladi tudi Italija, ki svojo zahtevo tudi na isti način utemeljuje, namreč s potrebo po varstvu svojih trgovskih koristi v Crnem morju.

Obleganje francoskega poslanstva v Budimpešti

Budimpešta, 1. marca. o. Madžarska policija še vedno drži francosko poslanstvo v Budimpešti obkoljeno zaradi čeških političnih beguncev, ki se skrivajo v poslanstvu. Navzlic vsej pažnji pa se je le posrečilo s poslanikovim avtomobilom spraviti mimo policijskih straž večino teh beguncev. Nekatere so skrili kar v prtljajni poslanikovega avtomobila. Zaradi tega je policija zabranila izhod tudi poslanikovemu avtomobilu, razen kadar se vozi v njem poslanik. Ta je včeraj že drugič protestiral pri madžarski vladi zaradi nastopa policije, ki je, čeprav na nemško zahtevo s tem hudo kršila določila o nedotakljivosti diplomatskih zastopstev. Ameriški poslanik v Budimpešti skuša posredovati za poravnavo spora v tem smislu, da bi policija dovolila češkim beguncem odhod in jih ne aretirala ter poslala na Češko, kjer so vsi obsojeni na smrt.

Protest severnih držav pri Angliji, Franciji in Nemčiji zaradi pomorske vojne

London, 1. marca. o. Poročila iz angleških vladnih krogov zatrjujejo, da so Danska, Švedska in Norveška protestirale pri vojskujočih se državah proti nezakonitemu vojskovanju na morju. Te vesti nikjer ne zanikujejo in jih Danci celo potrjujejo. Norveški zunanji minister Koht je včeraj izjavil, da je Norveška izgubila od začetka vojne do danes 50 trgovskih ladij zaradi torpediranja nemških podmornic. Koht je izjavil, da Nemčija ni upravičena, da postopa na tak način z nevtralnimi ladjami.

Italijanski zunanji minister Ciano je izjavil, da je lani obiskoval v tujini 80.000 študentov italijanske tečaje, število italijanskih profesorjev na tujih šolah je znašalo 233, število italijanskih kulturnih zavodov v tujih državah pa je zraslo od 5 na 20.

Vojna se zaostruje:

Uvedba prehranjevalnih nakaznic v Franciji

Francoska vlada je izdala včeraj vrsto važnih vojno gospodarskih ukrepov

Pariz, 1. marca. o. Francoska vlada je na včerajšnji seji sprejela več pomembnih sklepov glede vojnega gospodarstva. Med drugim je bilo sklenjeno, da bo v kratkem izvedeno ljudsko štetje kot priprava v uvedbo nakaznic za živež. Dalje je bil sprejet sklep o zaseženju raznih vrst živeža za splošne potrebe, o zmanjšanju potrošnje petroleja, bencina in alkohola, o omejitvi uživanja slaščičarskih izdelkov ter alkoholnih pijač itd.

V utemeljitev teh ukrepov je imel finančni minister Reynaud sredi govora po radiu, v katerem je dejal, da so bili ti ukrepi izdani za ojačanje gospodarske, denarne in valutne fronte, ki je za zmago prav tako važna kakor vojaška fronta. Nemška ofenziva na morju je naperjena proti preskrbovanju Francije in Anglije. Francija je denarno dozdaj zdržala. Vpisovanje vojnega posojila doseže mesečno nad 8 milijard frankov. Donos davkov je večji kakor lani, vsi državni izdatki so kriti.

primanjkuje večine drugih življenjskih potrebščin, medtem ko vodke, žganja, katero smatrajo delavci za tako potrebno ko kruh, sploh ni mogoče dobiti. V okolici Moskve so v premeru 100 km postavljeni kordoni policije, ki puščajo v mesto samo uradnike, zastopnike stranke in potnike, ki je njihovo potovanje nujno. Te ukrepe tolmačijo na različne načine. En razlog je dejstvo, da so kmetje ostali brez živinske krme, oblasti pa ne žele, da bi kmetje izvedeli, kako se je podražilo meso v Moskvi, ker bi hoteli vso živino poklati. Drugi razlog je pomanjkanje potrebne živinske soli in pa tudi,

da ne bi kmetje izvedeli, v kako težkih razmerah je Moskva, pa čeprav se tam živi lepše in boljše kakor v vsakem drugem mestu Sovjetske Rusije. Nihče ne more odpotovati iz Moskve z večjimi količinami življenjskih potrebščin in na železniških postajah preiskujejo potnike, ko vstopajo, prav tako jih preiskujejo v vlakih. Začela se je propaganda za štednjo z življenjskimi potrebščinami, petrolejem in drugimi predmeti. Iz Rjazina, 250 km jugovzhodno od Moskve, poročajo o neredih, ki so nastali zaradi gladi. Podobne vesti prihajajo tudi iz Južne Rusije.

Uradno pojasnilo turškega ministrskega predsednika:

Turčija ne misli napasti Sovjetske Rusije

toda Turčija je zdaj pripravljena na vse, tudi na vojno

Carigrad, 11. marca. o. Predsednik turške vlade Refik Saidam je imel sredi p. radiu govor, ki je imel namen pomiriti turško javno mnenje. Refik Saidam je v začetku svojega govora pojasnil pomen novega zakona o varstvu narodnega gospodarstva. Ta zakon so napačno razlagali kot neko mobilizacijo. Govorili so, da stoji Turčija tik pred vstopom v evropsko vojno. Turčija je daleč od tega. Ako bo Turčija napovedala komu vojno, bo storila to strogo po določilih ustave, t. j. v soglasju s parlamentom. Novi zakon je bil sprejet zaradi splošnega mednarodnega položaja. Ta zakon ne pomeni niti začetka mobilizacije, niti začetka priprav za vojno. V zvezi s tem je predsednik turške vlade energično protestiral proti gonji tujega tiska. Prosil je sodržavljane, naj se ne pustijo zapeljati po lažnih vestih. Glede turško-sovjetskih odnosov je dejal, da v zadnjih 6 mesecih niso nastale nobene spremembe. Turčija ni nikoli imela napadalnih namerov proti Rusiji. Do tega trenutka ni tudi nobenih znamenj, da bi Rusija pripravljala napad na Turčijo. Turška zunanja politika je odkritosrčna in njene obveznosti so določene s sporazumi. Na koncu govora je predsednik vlade izjavil, da so bili povečani

davki zaradi potreb za državno obrambo. Izdatki za narodno obrambo bodo v bodočem preračunu znašali 50 milijonov turških lir, ves preračun pa bo znašal 250 milijonov turških lir.

Turčija se je živo pripravljala zadnjih 12 mesecev ter je sedaj pripravljena, pa najsi pride karkoli. Danes je zadnjič govora o teh pripravah, ker so gotove. Sklep o tem, ali bo Turčija stopila v vojno, bo sprejet samo, ako bodo to zahtevale državne koristi. Zakon o izrednem stanju je bil sprejet samo kot varnostni ukrep zaradi dogodkov, ker se ni bilo mogoče v bodoče naslanjati samo na redne državne zakone. Toda vojna in mobilizacija predstavljata veliko odgovornost za turške državnike ter je treba to najskrbneje preučiti. Turčija bo sprejela te ukrepe, kadar bodo njene državne koristi in njen obstoj življenjsko ogroženi. Turški cilji so popolnoma jasni. Vprašanje o vstopu v vojno ne bo obravnavano pod vplivom nobene tuje zunanje politične kombinacije. Izredne razmere in nemiri na naših mejah Turčijo od tega sklepa ne bodo odvrgli. Kriza, ki je zajela velik del sveta, se nahaja sedaj pred vrati Turčije in ob potrebi bo vsak državljani storil svojo dolžnost.

Angleške vesti o mirovnih pogajanjih med Finsko in Sovjeti

London, 1. marca. o. »Dayli Herald« prinaša dopis iz Stockholma, ki pravi, da je vedno več poročil o tem, da se je med Sovjetsko Rusijo in med Finsko začelo posredovanje za sklenitev miru, čeprav so sovjetski napadi na Viborg trajajo dalje. Po teh vestih posredujeja švedska in Nemčija, dasi nemška in švedska vlada ne dajeta nobene izjave. Zdi se, da je Rusija posredovanje sprejela, ker bi se rada čim ceneje izvlekla iz finske dogodivščine. Ker bi pomiritev s Finsko pomenila začetek nove sovjetske politike, napovedujejo, da bo Stalin spet poklical za zunanjega ministra Litvinova, ker se Molotov s svojo bojevitostjo ni obnesel, marveč je spravil Rusijo v nevarne položaje, da ji grozi vojna ne samo na severu, marveč tudi na jugu. Take vojne bi pa Sovjeti ne vzdržali in bi nujno prinesla konec boljševiškega reda.

»Times« sodi, da bi v tem primeru prišlo do spremembe vlade v Helsinkiju. Če bi prišel namesto Tannerja Paasikivi, ki je svojčas vodil finsko delegacijo v Moskvo, in ki ga sovjetski tisk nikoli ni napadal, bi bilo možno, da bi Stalin pustil Kusinenovo vlado na cedilu. »Times« trdi, da so Nemci v zadnjem tednu januarja predlagali, naj se Sovjeti s Finci sporazumejo, da pa Sovjeti še pred dvema tednoma niso pristali na to. Za pogajanja ni bil nemški poslanik v Moskvi Schulenberg. Ta je svetloval, naj se pogajanja ne začne prej, dokler Sovjetska Rusija ne doseže kakega uspeha. Schulenberg se je bal, da bi v današnjih razmerah sklenitev miru med Finsko in Rusijo imela usoden pomen za Stalinov režim, a stalnost tega režima je danes v korist Nemčije.

Helsinki, 1. marca. o. Sročnje vojno poročilo pravi, da so sovjetski pritisk na Karelijski ožini med vihoriskim zalivom in Vuoksenom še vedno trajajo. Finske čete so se delno umaknile na nove položaje. Sovjetske čete so pretrpele pri napadih ve-

like izgube. Pri Tajpali so finske čete podnevi odbile tri močne sovjetske napade. Severovzhodno od Ladoškega jezera je bil odbit sovjetski napad v smeri proti Pitkäranti. Na ostalih odsekih bojišča so se udeleževale ogledne edinice in topništvo. Pri Kuhmoji so Finci zasedli več sovjetskih zaščitnih točk. Na bojišču pri Petsamu borbe še vedno trajajo.

Včeraj je postalo udeleževanje sovjetskega letalstva zopet živahno. V Helsinkiju je bilo jasno vreme ter se je sneg začel tati. Čez Helsinki je letelo okoli 40 sovjetskih letal. Trikrat je bil dan znak za alarm. Sovjetski bombniki niso metali bomb na mesto. Zdi se, da je bil to samo ogledniški polet, ker je bilo vreme zelo jasno.

20.000 bomb v dveh mesecih na finske vasi!

Zeneva, 1. marca. o. Finska vlada je poslala Zvezi narodov dve spomenici z natančnim popisom strahot, ki jih povzročajo bombardiranje sovjetskega letalstva v finskih mestih, ležečih izven vojnega predela. Finska vlada pravi, da hoče s tema spomenicema doseči samo, da bi ves omikani svet zvedel kako nastopajo boljševiki proti civilnemu prebivalstvu.

Sovjetska vlada je že takoj v začetku sedanje vojne prekršila vse zakone, ki so doslej veljali. V prvih dveh mesecih vojne so sovjetska letala na 643 poletih zmetala na 207 finskih nezavarovanih krajeh 20.780 bomb vseh vrst. Razen tega so sovjetska letala s strojnimi napadli civilno prebivalstvo, zlasti ženske in otroke. Sovjetska letala so tudi prekršila mednarodno pogodbo o nevtralnosti Aalandskih otokov iz leta 1921.

Proslava obletnice papeževega kronanja v Mariboru

Sv. oče Pij XII. je bil izvoljen za papeža dne 2. marca 1939. Dne 12. marca je bil slovesno kronan v cerkvi sv. Petra v Rimu. Ker pade letos prva obletnica kronanja sedaj vladajočega papeža v resni tih teden, se bo obhajala slovesna proslava tega zgodovinskega dogodka po naročilu prevzvišenega g. apostolskega nuncija v Belgradu v vsej kraljevini Jugoslaviji na četrto ali srednjo nedeljo, dne 3. marca.

V stolni cerkvi sv. Janeza se začne proslava obletnice kronanja papeža Pija XII. omenjeno nedeljo ob 9.30 s slovesnim vzhodom prevz. g. knezoškofa v stolnico, ki ga bodo spremljale katoliške organizacije s svojimi zastavami.

Po pridigi bo opravil g. knezoškof slovesno sveto mašo z zahvalno pesmijo »Tebe Boga hvalimo«. Mariborsko meščanstvo se na tem mestu vabi k obilni udeležbi k tej proslavi, ki bo v resnem času, ki ga doživljamo, izvenela v iskreno prošnjo: Naj vladar sveta in narodov usliši iskrene molitve vernega ljudstva ter naj ohrani in potrdi svetega očeta Pija XII. v njegovem delu za mir med narodi!

Vesti 1. marca

Nemčija je zaprla mejo proti Belgiji in Holandiji. Vsi peki v obmejnih mestih so dobili zapoved, da se morajo za tri mesece preskrbeti z moko. Zdi se, da so te odredbe v zvezi s kakim novim manevrom proti Belgiji in Holandiji, kakor smo jih v sedanji vojni že vajeni. Švica in Holandija sta prepovedali pošiljanje za bojev z živil v Nemčijo, ker je zavzelo to pošiljanje tak obseg, da je škodilo domačemu gospodarstvu, zlasti pa carinskim dohodkom. Odslej bodo smeli samo zasebniki pošiljati v Nemčijo največ po 3 kg tedensko.

Angleška letala so sinoči spet letela nad Holandom, Frizijskimi otoki, Hamburgom, Bremenom, Hannoverom, vojnimi pristanišči Kielom in Lübeckom ter Kukshafenom. Pršla so spet do Berlina kakor pravi uradno poročilo angleškega letalskega poveljstva.

Nemško mornariško poveljstvo uradno poroča, da se je že v drugo srečno vrnila domov podmornica, ki ji poveljuje kapitan Hartmann. Na drugem križarjenju je podmornica potopila za 45.000 ton nevtralnih in sovražnih ladij, vsega skupaj pa od začetka vojne 80.000 ton.

V Parizu je ožen uničil s sedem glavnih prostorov v Pathejevih filmskih delavnicah, kjer so izdelovali velik propagandni film »Hitler mi je govoril«, po sloviti knjigi bivšega kanclerjevega sodelavca dr. Rauchschninga, predsednika senata v Gdansk. Film naj bi v sliki razodel nemške načrte o osvojitvi sveta in o zasluževanju vseh drugih narodov, kakor to pripisuje Hitlerju Rauchschning. Ogenj so podtaknili najbrž komunistični volhni, ki v Franciji in drugod sodelujejo z nemško tajno policijo.

Judje v Jeruzalemu so priredili včeraj protestno procesijo proti odloku angleške vlade, ki je prepovedala neomejeno prodajanje arabske zemlje Judom. Ker so Judje zemljo plačevali z zlatom, je grozilo, da bodo siromaki Arabci kmalu poprodali vse in bodo morali nazaj v puščavo.

Nemške vojaške oblasti zanikujejo poročila, da bi Nemčija utrjevala mejo proti Holandiji. Res je v ondotnih pokrajinah zdaj izredno veliko delavstva, ki je pa po nemških zatrdilih zaposleno z izboljševanjem zemlje.

V Kanado je priplula bivša nemška 5000 tonska ladja »Düsseldorfer«, katero je zajela angleška križarka »Despatch« 15. decembra ob čilenski obali. Ladjo so Angličji prekrstili na ime »John Poland«, po poveljniku križarke, ki je nemški parnik zajela. Ladja vozi zdaj za Angleže.

V New York se je vrnil romunski poslanik Irinescu, ki je izjavil ameriškim časnikarjem, da ima Nemčija kaj malo upanja, da bi si priborila gospodarski monopol v Romuniji.

Odbor ameriških uvoznikov je sklenil poslati Angliji in Franciji prošnjo, da bi dovolili uvoz nekaterih nemških finih izdelkov, zlasti drobnogledov, fotografskih leč itd., ki jih ameriška industrija nujno potrebuje, a jih ni mogoče dobiti drugje kakor v Nemčiji.

V Murmansk in drugih sovjetskih mestih na severu je razglašeno vojno stanje in uvedeno naglo sojenje. Ves nočni promet je prepovedan. Kaže, da se boje Sovjeti uporov.

Angleški listi razpravljajo o vojni na Finskem in pravijo, da bi Rusija utegnila zdaj skleniti mir, ker je razen Mannerheimove črte, razen Viborga in pristanišča Hanga, zasedla po velikih žrtvah ozemlje, kar ga je zahtevala od Fincev. Kaže pa, da bi sklenitev miru Angležem ne bila po volji, ker bi radi videli, da bi se vojna razširila na severne evropske države, s čimer bi bilo dobljeno bojišče proti Nemčiji. Sovjetski zunanji minister Molotov je priredil ameriškem poslaniku v Moskvi kosilo, ki je trajalo tri dolge ure. Vse kaže, da so pri kosilu razpravljali o ameriških predlogih za mir, kakor jih prinašata v Evropo Rooseveltova odposlanca.

Iz francoskega senata je bil včeraj vržen stari komunist Cachin, ki je bil, kakor drugi komunistični voditelji in poslanci v plačani službi sovražne države.

Švedska javnost vse odločneje zahteva, naj vlada razpusti švedsko komunistično stranko, ki je po prepovedi komunizma v Franciji najmočnejša rdeča stranka v Evropi. Švedski listi trdijo, da je finska skušnja pokazala, da ni komunistična stranka, tudi če se skriva pod zakonitost, nič drugega, kakor plačana tolpa veleizdajalcev, ki pripravljajo sužnost lastnemu narodu. Zato je treba komunizem v vseh njegovih oblikah zatreti. Tako je v deželi največje svobode, na Švedskem. Pri nas pa damo komunistom celo nagrade, da jim pomagamo pri njihovem delu.

Nemški življenjski prostor je tisto področje srednje Evrope, kjer je nemški narod dolga stotletja kazal svojo politično, gospodarsko in kulturno silo, zato mora biti za tisto področje Nemčija še naprej odgovorna, piše nemško časopisje, ko razpravlja o zadnjem Hitlerjevem govoru.

Bodočnost človeštva je v nevarnosti, dokler ne bo uničen nemški narodni socializem. Zato morajo sodelovati vsi narodi, ki jim je kaj do svobode, je govoril včeraj angleški minister za kolonije Eden.

Madžarskemu regentu Horthyju je za dvajsetletno njegovega dela v vodstvu države čestital tudi sv. oče Pij XII.

Z današnjim dnevom je prenehal izhajati najstarejši avstrijski list »Wiener Zeitung«. List je bil kakih 200 let glasilo avstrijske vlade.

Z lokom je streljal v okno predsednika angleške vlade Chamberlaina zmešan mlad človek, ki samega sebe imenuje Robin Hood. Ko so ga prišli, je dejal, da je na puščici poslal predsedniku sporočilo, v katerem zahteva, naj bodo v Angliji odpisani vsi dolгови in naj se angleško denarstvo preuredi po načrtih majorja Douglassa o socialnih kreditih.

»Zdravilišče Radio Therna Laško bo zaradi večjih adaptacij od 15. marca 1940 do 1. maja 1940 zaprto in bo ta čas vsako zdravljenje izključeno.

Velikanski naval na bencinske zaloge

Ljubljana danes skoraj brez bencina - Slovenija rabi nad 8 milijonov l bencina

Ljubljana, 1. marca.

Z današnjim dnevom so stopile v vsej državi v veljavo bencinske karte. Kako so to vladino odredbo sprejeli avtomobilisti, bi bilo preveč na dolgo in široko razpravljati, kritizirati in modrovati. Nikdo ni zadovoljen, mislimo, da to lahko zapišemo; upamo pa, da se bo merodajnim krogom vendarle posrečilo preskrbeti za državo še večje množine bencina. Avtomobilisti nam zatrjujejo, da so za posamezne tipe avtomobilov odmerjene tedenske količine bencina zelo prenizke. Kaj naj počne avtomobilist s 5 l bencina na teden? Res je zima, ko avturizem se počiva, toda prihaja pomlad, ko se bo pač, tako se nadejamo, turizem pri nas močno razvijal. Treba je samo opozoriti na to, da so v Italiji tuji zelo protežirani glede dobave bencina, pri nas — tako nam zatrjujejo — je drugače.

Poročilo je že dnevno časopisje, koliko avtomobilov je bilo konec leta na policijski upravi objavljenih. Lastniki avtomobilov imajo sedaj vozila lepo zaklenjena v garažah. V treh mesecih se pač poznajo izpadki dohodkov mestni občini in banovini glede avtomobilskih davščin. Izgube na teh davščinah samo za mestno občino so prav znatne. Avtomobilisti sedaj čakajo do 1. aprila, da se bodo vremena avtomobilistom nekoliko

zjasnila in da jim bo mogoče nabaviti večje množine bencina.

Včeraj je bil zadnji dan, ko so lahko avtomobilisti dobili bencin brez kart, prosto. Na razna bencinska skladišča je bil zato včeraj velikanski naval. Avtomobilisti in šoferji so stali, kakor med vojno ljudje pred pekarnami, pri posameznih zalozah bencina. Nekateri so prihajali s pločevinastimi posodami, drugi celo s sodčki. Pred zalozami so morali čakati po več ur, da so prišli na vrsto. Cene bencina so bile neizpremenjene. Bil je bencin po 6,40 din liter. Nekateri so začeli že veriti, da bencinom in baje delajo prav čedne dobičke. Danes so zaloge bencina skoraj prazne. Včeraj se v Ljubljani prodali vse, kar je le dalo po bencinu.

Pač bo vsakogar zanimalo, koliko porabi Slovenija bencina. Po raznih statističnih podatkih potrebuje Slovenija na leto 8.500.000 l bencina. In od bencina imajo občine odnosno banovina prav čedne dohodke! Naj le pomislimo sledečo okolnost: Lastnik avtomobila, ki je težak 1300 kg in predstavlja vrednost 40.000 din, mora plačati: prijavno takso 100 din, za pregled 100, pregledno pristojbino 54, dalje za vlogo 20 din, za formular 5, banovinsko trošarinjo 650, poštino 1, prispevek za cestni fond 200, šofersko legitimacijo 130 ter mestni davek 1300, torej skupno 2560 din na leto.

Ljubljana od včeraj do danes

Z današnjim dnevom stopamo v mesec marec, ko se obračamo preč od zime in se podajamo pomladi naproti. Se trije tedni nas ločijo od dneva, ko bo tudi v koledarju oznanjen prvi spomladanski dan. Že nekaj dni pozneje pa bomo dobili Veliko noč. Kakor vse kaže, letošnja Velika noč ne bo tako goraka kakor je bila druga leta, saj bo tokrat prišla mnogo prej kakor druge krat. Da gramo pomladi naproti, se da zdaj razbirati tudi že iz izločb po naših trgovinah, ki čedalje bolj prevzemajo spomladanski značaj. Kljub vojnim časom in pomanjkanju, ki se vedno bolj javlja povsod po svetu, pa imajo ljudje še dovolj denarja, da se posvečajo modi in da modo »delajo«. Spomladanski modeli kažejo, da letošnja moda ne bo prav nič revnejša, kakor je bila lanska ali pa moda v zadnjih letih.

Zdi se, da se je hudi mrzaz za letošnjo zimsko sezono — kolikor je je — dokončno poslovil. Verjetno je, da bo nekaj juter še dokaj hladnih, vendar pa je prav gotovo tudi, da takega mrzaz, kakršnega smo imeli v februarju in v januarju ter včasih tudi v decembru, ne bomo dobili več. V zadnjem času se je mrzaz močno omilil, tudi jutraj se zdaj živo srebro v termometru težko spravi še pod ničlo. Davi je ob dnevi najmrzlejši uri, ob sedmih jutraj, stalo živo srebro v termometru točno na ničli. Toliko je še bilo mrzlo, da so luže, blato in plundra, ki jih je bilo napravilo včeraj sonce in toplo vreme, spet pomrznile. Čez dan pa se bo vse to brez dvoma spet otajalo, tako da bomo imeli po ulicah in cestah spet mokroto kakor smo jo imeli včeraj. Zadnje tri dni je začel sneg kopneti z veliko naglico. Zunaj po poljih ga jemlje izredno hitro, v mestu pa ga že itak ni več mnogo, ker so ga večinoma zvozili mestni delavci v Ljubljano. Če bo šlo tako naprej, bo kmalu povsem izginil. Davi smo že dobili pravo spomladansko meglo, kakršna obiskuje naše mesto vsako leto ob takemle času, ko se nam začenja obetati dež in ko začenja sneg naglo kopneti. Ta megla je nekam plavkaste barve, gosta in se navadno dvigne že prav zgodaj, da nam potem pokaze medloso, dolgočasno predpomladansko nebo. Zdi nam je treba samo še pričakati obilnega spomladanskega dežja, tistega pustega, nenehnega deževja, ki se tako rado zavleče prav tja do aprila meseca, ne, še delj, še tja v maj, in neredko celo v junij. Potem šele se nebo nekoliko pomiri, sveži, severni in vzhodni vetrovi končno zmagojo ter preženo oblake in meglo, in ko pogledamo okrog sebe — prej skoraj nismo utegnili, ker smo morali glave dan za dnem skrivati pod dežnike — kar na lepem opazimo, da se v tem času vse okrog nas lepo ozelenelo in da se vse naglo pripravlja k veselju cvetenju. Do takrat pa je še precej daleč — in dostikrat bo prej še moral mlčni spomladanski dež izmiti drevu zelenčeve.

Končno je bil osvobojen tudi Vodnik

Dolgo časa je tam na živilskem trgu stal samotni bronast vojščak sredi med ogromnimi snežnimi grmadami, sam belo popraskan po ramenih in po glavi — kakor kakšna predstraža na visokem severu, kjer se bijejo divje bitke med Finci in Rusi. Niso pa hotele izginiti te snežne grmade tam okrog vojščaka — Valentina Vodnika — spomenik je stal med njimi kakor samotna čer v belem morju, ves hodnik je bil pokrit z ogromnim kupom umazanega snega. Zdi pa so končno le posegli krampi in lopate v ta idilični mir — in snežni kup je začel naglo izginjati.

Pri likanju obleke je treba paziti

Krojaški pomočnik iz Ljubljane Jože Terlikar je zvečer likal obleko, po končanem delu pa se je vlegel spat. Pri tem pa se je bil nadihal ogljikovega monoksida, hude strupenega plina, ki izpuhčuje iz ogelja. Ponoči se je Terlikar nenadoma prebudil, močno ga je bolela glava, pa tudi drugače mu ni bilo nič kaj prav. Napol omočen je planil pokoncu, odprl vrata in planil ven, na sveži zrak, pa se je pri tem spotaknil na sobnem pragu ter padel naprej v temo. Pri tem se je tako hudo potolkel, da so ga morali reševalci spraviti v bolnišnico. Kakor vidite, mora biti človek, kadar ima opravka z gorečim ogeljem, kar se da previden, če ne ga zadenejo nevarne posledice strupenega plina posredno ali pa neposredno.

V Komenskoga ulici je včeraj popoldne popravljal na neki stehi žlebove Ivan Prosen, kleparski pomočnik iz Ljubljane. Pri delu pa mu je spodrsnilo, da je padel s strehe v globino. Brž so na kraj nesreče prihiteli reševalci, ki so Prosena naglo odpeljali v bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili, da se je hudo potolkel po glavi in da ima tudi precej poškodovano hrbtenico. Zdelo se je sprva, da so njegove poškodbe izredno hude in tudi nevarne, pozneje pa se je pokazalo, da resne nevarnosti za življenje ne bo — vsaj kakor so nam danes dopolne javili iz ljubljanske bolnišnice.

V bolnišnici pa se zdaj zdravijo tudi še tle trije ponesrečenci:

Anton Brovč, ključavničarski pomočnik iz Litije; temu je padel v oko drobec brusilnega kamna. Ob temle južnem vremenu, ko se sneg naglo tali, prihaja do najrazličnejših nesreč na vseh kon-

cih in krajih. Tudi v mestu, kjer pridno spravljajo sneg s streh že takoj ko zapade, te dni rad prileti zviška kakšen snežen ali leden »žegenc«. Taka nesreča navadno ni huda, »žeganci« odnese buško na glavi in nekoliko strahu, pa je vse dobro. Včasih pa stvar konča hujše. In tako se je zgodilo tudi Jožetu Koscu, posestnikovemu sinu iz Lesice pri Vodichu. Kosce je šel po cesti, pa je kar na lepem zviška prigrmel nanj s strehe snežen plazič, ki ga je podrl na tla. Kosce je dobil notranje poškodbe, tako da se je moral zateči v ljubljansko bolnišnico.

Slamo je rezal posestnikov sin iz Strug pri Dobropoljah Ivan Andrejšek. Pri tem delu pa je s prsti prišel preblizu rezilu, ki mu jih je močno obrezalo.

Spet so oživel pogovori

V mesec marec smo stopili, in kdor se spomni, kaj vse smo o tem mesecu ugibali jeseni, se ne čudi, ko vidi, da so v zadnjih dneh spet oživel pogovori o novih možnostih, ki jih bo prinesla pomlad na bojišča. Takrat smo dejali, da se bodo tisti, ki so doslej le opazovali in drug drugega od daleč preskušali, kako so kaj močni, zdajle spomladi, ko bo skopnel sneg, spopadli z vso srdistostjo. Pozimi so si dali mir, na zimo nihče rad ne začenja kakšnih velikih bojev, spomladi pa, ko sneg pokopni in ko postane gorkeje, pa se spoprimejo prav zares — tako je modrovala večina nas nevtrolecev. Zdi nam jadrno v pomlad in učakali smo tisti mesec, za katerega so jeseni diplomati in »pazovalci« toliko napovedovali, da bo za vse človeštvo »usoden«. Nekateri so menili, da se bo že marca meseca začel boj v vsej svoji strahovitosti in da si bodo nasprotniki tudi na kopnem in v zraku stopili kolikor bodo le mogli na prste. Ugibanj in napovedi je bilo vse polno, kakor jih je vselej, kadar se o kakšni stvari dá govoriti, ne da bi človek preveč riskiral svoj sloves dobrega kalkulatorja in rešetarja. Dejstvo pa je, da se doslej od vseh napovedi, kar jih je že bilo izrečenih, odkar se je v zadnjih dveh letih v Evropi naselil nemir, še ni izpolnilo bogve koliko, če pa se je že kakšna domnevna reč izpolnila, se je potem navadno prav nasprotno kakor je bila napovedana.

Po ulicah in cestah, po javnih lokalih in po privatnih stanovanjih, zunaj in doma so zdaj spet oživel »diplomatski« razgovori. Ljudje spet na debelo ugibajo, kaj bo in kako bo — in če bo letošnji marec res prinesel take hude reči, kakor so jih črnogledi napovedovali preteklo jesen. Nekateri pripovedujejo in slikajo stvari nalašč bolj črno, ker imajo že tako žilico, da ne najdejo miru, če ne begajo svojih bližnjih, drugi pa komaj čakajo, da kje ujamemo kakšno »skrivnostno« namigovanje, ki ga je »na vsak način« treba tolmačiti tako in prav nič drugače. Take kriblate pa potem romajo okrog in lahkoverneži jim seveda kaj radi nasedajo. Lahkovernežev je seveda povsod dovolj, v mestu nemara dandanašnji še celo več kakor na deželi, kjer ni toliko prilike za brezplodno debatiranje ali za mlačev prazne slame, kakor so dejali naši predniki.

„Dom onemoglih“ na Bokalcu

Velik natečaj za arhitekto in sploh stavbenike razpisuje mestna občina v oglašnem delu našega lista za idejne osnutke za »Dom onemoglih na Bokalcu«. Že višina nagrad in njih velika skupna vsota je znamenje, kako velik zavod za onemogle starke in starčke pripravlja Ljubljana na sončnih in zračnih Bokalcu. Kakor vemo, so velika graščinska zemljišča že last občine ljubljanske ter so za ta zavod lepa stavbišča v nizini proti Gradaščici in pa tudi na višini, kjer je imela Kmetijska družba svojo drevesnico. Denar za zidanje I. etape novega Doma onemoglih je tudi že pripravljen, saj je Mestna hranilnica ljubljanska ob dveh svojih jubilejih za ta namen podarila skupaj 10 milijonov din. Projektanti imajo prav zanimivo nalogo, tako glede izbire prostora, kakor tudi glede zavoda samega. Mogočni Dom onemoglih bo seveda ves obdan z vrtni in sprehajališči, da onemogli ne bo nikdar dolgočas in bodo lahko čim največ pod milim nebom na pozivljajočem soncu in čistem zraku. Rok za oddajo osnutkov je zato kratek, da bo mogoče že letos pričeti z zidanjem. Za ženskim azilom pri Delavskem domu, za ureditvijo socialnih zavodov za najbednejše odrasle in otroke v stari cukrarni, za delavsko stanovanjsko kolonijo z lastnim otroškim zavetiščem za Bežigradom, za velikim otroškim zavetiščem v Trnovem dobimo torej prav v kratkem še večje socialne zavode na Bokalcu in prvi zavod je namenjen našim onemoglim, kupljen je pa tudi že svet za novo delavsko stanovanjsko kolonijo na Viču in pa za Dom osamelih rentnikov na Prulah. Vsakdo mora uvideti, s kakšno veliko ljubeznijo mestna občina ljubljanska dela na socialnem polju in kako zelo skrbi za zboljšanje razmer manj premožnih in osamelih. Naši arhitekti in sploh stavbeniki so pa dobili veliko in lepo, prav gotovo pa tudi hvaležno nalogo, zato se pa natečaja brez dvoma udeležijo tudi več naših izkušenih starejših arhitektov.

Aca Stanojevič ni podpisal nobenega proglasa

Izjava predsednika vlade Cvetkoviča o neki izjavi, ki naj bi bila uradno mnenje glavnega radikalnega odbora glede najvažnejših državnih vprašanj

Belgrad, 1. marca. m. Snočnja prva izdaja belogradske »Politike« je prinesla na glavni strani članek, ki govori o spomenici radikalnega glavnega odbora. Članek ni bil podpisan, pa ga je zato oblast zaplenila. V zvezi s tem člankom je podal predsednik vlade Dragiša Cvetković sledečo izjavo: »Politika« je v svoji izdaji 1. marca, ki je namenjena notranjosti države, objavila daljši članek o notranjem in zunanjem položaju naše države pod naslovom »Glavni odbor narodno-radikalne stranke objavlja svoje stališče v sedanjem položaju«. Članek je brez podpisa osebe ali foruma, ki je zanj odgovoren. Ta odstavek je sporočen javnosti od strani lista ali pa je tiskan — kar se ne vidi točno — kot mnenje glavnega odbora, s katerim da se strinja tudi Aca Stanojevič.

Držec se načela, ki sem ga ponovno poudaril, da za take izpovedi, mnenja in mišljenja političnih skupin ali politikov take vsebine ne more nikoli nositi morebitne odgovornosti, če so brezimne in ker se na tak način tako kožljive in važne stvari o državnih vprašanjih ne morejo razpravljati, je ti-

skovna oblast prepovedala tisk in izjave vse do tle, dokler neko ne prevzame odgovornosti za članek.

Med tem pa smatram za dolžnost povedati, da mi je Aca Stanojevič, na katerega soglasje se anonimni pisec sklicuje, še pred dnevi po senatorju Joksimoviću sporočil z ozirom na vesti, ki so krožile o tem, da pripravlja neko izjavo nekaj ljudi, ki sebe smatrajo za glavni odbor narodno-radikalne stranke, da nobene izjave ni podpisal in da je ne bo podpisal tako dolgo, dokler ne bo končal pogajanj z nami. Iz tega je razvidno, da vsa dejstva potrjujejo, da je navedena izjava ali mistifikacija ali pa zloraba njegovega zaupanja.

Če bi tisti, v imenu katerih je sestavljena izjava, prevzeli osebno odgovornost, tedaj bom mogel, razvejan vseh obveznosti, za mnoga vprašanja, ki jih omenja izjava, povedati pravo resnico in znova razkrinkati vse zakulisne akterje, ki tudi tokrat niso imeli moralnega poguma, da bi za tako važno izjavo prevzeli odgovornost in tudi vse posledice, ki iz tega izvirajo. Tako se bo poučila javnost in vsi radikali, ki jih ta izjava posebno tangira, da bodo potem imeli priliko videti in spoznati prave obraze ljudi, ki brez vsake moralne osnove prezentirajo in govore v imenu naše stare in zaslužne politične stranke, kateri pa so dejansko glavni krivci za vse težave, v katere je zabredla radiakalna stranka.

Trgovska samopomoč v Mariboru

Snoči je bil v dvorani Združenja trgovcev v Mariboru občni zbor Trgovske samopomoči. Občni zbor je vodil predsednik Weixl Vilko. Poslovno poročilo, kakor tudi blagajniško poročilo, statistiko in poročilo o proračunu za leto 1939 pa je podal tajnik g. Znidarčič Franjo.

Iz vseh teh poročil je posneti, da Trg. samopomoč posluje v splošno zadovoljstvo svojega članstva, kar dokazuje predvsem dejstvo, da je bilo izplačano na podporah od pričetka poslovanja pa do 31. dec. 1939 2.186.50 din. Toda v letu 1939 pa je bilo izplačanih na podporah 342.550 din. Vsi ti zneski dovolj nazorno dokazujejo, da vrši Trg. samopomoč povsem samo človekoljubno in karitativno delo, ker posluje točno po določenih pravilih, katerih namen je, da se družini umrlega člana pomaga v prvi sili.

Glede članstva pa omenjamo, da znaša število članstva v I. kategoriji 500 članov, v II. kategoriji pa znaša število članov 417; torej ima Trg. samopomoč v obeh skupinah 917 članov.

Kar se tiče premoženja omenjamo, da je Trg. samopomoč v letu 1939 lepo napredovala; posebno rezervni sklad je precej narasel. Kajti po bilanci z dne 31. dec. 1939 znaša aktivna 388.171 din, kar odpade na oba podporna sklada, na rezervni sklad in inventar.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je imel podporni sklad v obeh kategorijah 430.979 din dohodkov in 342.550 din izdatkov na izplačila podpor. Rezervni sklad pa izkazuje z dne 31. dec. 1939 saldo 302.653 din. Upravni sklad pa je imel 32.383 din dohodkov in ravno toliko izdatkov.

Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor.

Filmi

»Elizejske poljane« (Union). Duhovito, razkošno neresno, indiferentne trivialnosti polno delo najčistejšega guitryjevskega sloga. Osnutek je spisal Sacha Guitry, režiral je Sacha Guitry, glavne vloge v njem igra Sacha Guitry, govori in razlaga film skozi Sacha Guitry in vse skupaj poje slavo in samohvalo Sacha Guitryju. Ta način filmskega prikazovanja je bil v »Sleparjem romanu« izviran, v »Kronskih biserih« znosen, v »Elizejskih poljanah« ga imamo pa do kraja dovolj. Po zasnutku je stvar sorodna »Kronskim biserom«: ob nekem predmetu, to pot ob slovitih pariških Champs Elysees, naprepi vso resnično ali namišljeno zgodovino, ki je kakor koli zvezana z njimi. In Elizejske poljane so vendar v stiku z vso francosko slavo od srednjega veka dalje. Guitryja, ki ljubi pomp, duhovitost in frivolno prikazovanje velikih dogodkov, je stvar morala zamikati, ni pa rečeno, da je njo naredil brezpogojno dober film. Ne zaradi tega, ker bi mu česa manjkalo: iznajdljivosti, oblikovalne sile, duhovitosti, marveč zaradi tega, ker je preveč »kunščen« in vase zave-rovan.

»Kina dobiva orožje« (Kino Matica). To je pa spet ena od ameriških zvezljivih hvalbic. Ob nedavnih dogodkih, ki so zadeli Kitajsko, nam tvorec manuskripta in po njem režiser Eugene Forde prikazuje zgodbo o nepoštenem trgovanju z orožjem, polno razburljivih dogodkov, lase jezečih slučajnosti, junaštev, zločinov, grozotnih prizorov ob nočnem bombardiranju, zgodbo, v kateri srečamo ameriškega časnikarja in njegovo stanovsko tovarišico, mednarodnega pustolovca, ki po nepremišljeni obljubi za čeden znesek prevzame ime in opravilo drugega, ne da bi vedel, v kakšne silitosti in nevarnosti bo s tem začel, skrivnostnega liferanta orožja in pevko v nočnem lokalu. Ob koncu se seveda vse srečno izide, tako da je več kot gotovo doživljenjsko srečanje štirih zaljubljenih src. Vse skupaj ni ne boljše, ne slabše kakor je večina podobnih ameriških razburljivih in zraven sentimentalnih zgodb.

Smrt vznemirja Craigley College

MayPheyeve oči so se zasvetile od jeze, toda mirno je odgovoril:

»Mislim, da vam ni popolnoma jasno, pod kakšnimi pogoji moram delati, sir Willfrid! Meni so bile naložene tri dolžnosti: moral sem delati kot vratar, moral paziti na ... tujece in moral sem nadzirati dečka. Bilo mi je nemogoče, da bi ga imel vseh štiri in dvajset ur čez dan stalno pred očmi. Zjutraj sem bil najbolj zaposlen kot vratar in zato, gospod Dodd to zelo dobro ve, nisem odobral tega jutranjega sprehoda. Če bi bil jaz odločujoči činilec, se ne bi dal prepričati, da so ti sprehodi brez nevarnosti ter ne bi dal dovoljenja!«

Sir Willfrid je izpustil monokel.

»Vse to je lepo in krasno. Nič več ni važno, kaj bi kdo moral in kaj bi se moralo storiti. Deček je šel iz hiše, nekdo ga je izpeljal, ko ste Vi bili v vasi. Ob kateri uri ete odšli iz šole?«

»Okrog četrta na šest. Deček je moral oditi takoj za menoj. Kmetje vstajajo zgodaj. Traba bi bilo poslati katerega od Vaših ljudi, da povpraša kmete v okolici, če ga je morda kdo videl.«

»To je že urejeno, ali ne, gospod Sowers?« je vprašal sir Willfrid inspektorja.

»Da, gospod Harrison je to opravil. Saj se mora kmalu prikazati in podati poročilo.«

»In med ljudmi, ki bivajo v šoli, kdo je

kaj videl?« je nadaljeval sir Willfrid in se obrnil k MayPheyeu.

»Catering, stari vratar. On prihaja običajno okrog šestih. Toda danes je prišel nekaj prej. Govoril sem z njim prej, preden sem šel v vas.« je rekel MacPhey.

Sir Willfrid se je obrnil k Dodd, nato pa dal znak inspektorju Sowersu, ki je nato poslal po Cateringa. V sobo je kmalu nato stopil starček, s čigar obraza je odsevala velika osuplost. Šef policije mu je pojasnil položaj in ga vprašal, če je videl Moseja, ko je zjutraj odšel iz šole. Catering se je počelhal po glavi.

»Nisem, gospod! Popravljal sem grablje v šupi, v kateri hranim svoje orodje; od tam imam razgled na ves vrt gospoda Dodd; noben učenec ni šel ven, nato lahko priščem.«

»Ali je mogoče kak učenec prispeti do železniške proge, ne da bi ga bili opazili?«

»Ni mogoče, gospod! Nisem več mladenič dvajsetih let, toda oči imam še odlične. Vse do zajtrka nisem videl niti enega učenca.«

Šef policije si je glasno obriseal nos v velik svilen zepni robec.

»Ali ete sploh koga videli, Catering?«

Starček je začel vrteti konec svojega predpasnika med prti.

»Videl sem MacPheya, ki je odšel v vas

z vrečo krompirja na svojem vozičku. Bilo je ...«

»In nato?«

»Tisto tujko gospo, gospo Mose, ki stane v »Pomorskem kompasu«. Bila je eveda kot cvet ...«

Sir Willfrid ga je presenetil:

»Koliko je bilo tedaj ur?«

»Na cerkvenem stolpu na vasi je bilo sedem, gospod. Gledala je okrog sebe, kakor da bi nekoga iskala ...«

Šef policije in MayPhey sta se spogledala.

»In nato?«

»In nato?«

»Nato pa ne vem, gospod. Izginila je med drevjem kakor neverica.«

»Ali?«

Sir Willfrid se je zagledal na črnilo na pisalni mizi.

»Ali ste še koga videli pred zajtrkom?«

»Seveda, seveda, gospod.« je rekel starček in stresal z glavo. »Gospoda Neiltona. On je bil celo prvi zunanji. Ob šestih se je sprehajal po vrtu, kajoli cigarete ta se gladi po laseh. Da, bil je buden ob šestih, na čepav ga je bilo žalostno pogledati ...«

Bil je bled kot zid in strašno razburjen.

Sir Willfrid je postajal vse bolj uraden, čimoli se je izpoved starega vratarja od mikala h koncu. Nastopal je dostojanstveno. Vesno je zastihel starček in ko ni mogel nič več zanimivega izveči iz njega, ga je odpuštil.

Catering se je nasmehnil vsem prisotnim in odšel iz sobe.

Ko so vsi štirje moške začeli pretresati Cateringovo izpoved, se je pred vrati zaslišal glas gospe Bernhard-Mose, ki se je nekaj priprala s policajem ter kmalu nato vstopila v sobo. Zelo se je bila izpremenila. Doslej se je vedno znala obvladati, zdaj pa je bila videti popolnoma etra. Njene oči so gledale utrujeno in zdelo se je, kakor bi se bila postarala za nekaj let od tistega dne, ko je bila tako vedrega obraza prispela v Craigley.

Odšla je naravnost k siru Willfridu in se krčevito prijala za pisalno mizo.

»Morate mi povedati, kaj se dogaja ...«

Bila sem v sobi gospe Dodd ... poskušala sem se odpočiti ... toda ne morem ... čim zaprem oči ... vidim ... vijoličasto čepico ... na tiru ...«

Območnila je in se zamislila, kakor da bi popolnoma pozabila na navzočnost onih štirih moških. Nato je dvignila glavo in rekla:

»Oprostite, žal mi je, da sem se tako razburila ... Toda, to je tako strašno, da je tudi Irvin ... Vzljubila sem ga iz vsega srca ... in sedaj ...«

Vsedla se je, ker se ni mogla več držati na nogah.

»Gotovo mi boste postavili kaka vprašanja! Storitve to, prosim. Pripravljena sem.«

Sir Willfrid se je nekoliko omečal. S kratkimi besedami je pojasnil, kako je treba obžalovati, da ete gospod Dodd mnenja, da otrok zjutraj hodi na sprehod. Morda ete za nesrečen slučaj. Dr.

Woodhouse ete ni podal svojega poročila. Toda Cate-

ring, stari vrtnar, je povedal, da je videl njo, gospo Bernhard-Mose, ko je zjutraj šla mimo šole ...«

»To je samo formalnost, je končal, toda zelo bi vam bil hvaležen, če bi mi natančno povedali, kaj ete delali, preden ete se davi srečali z MacPheyem?«

Amerikanka je molče prikimala. Igrala se je nervozno e svojo ovratnico iz jantara, pogled pa ji je bil stalno uprt v okno, kakor bi hotela črpati silo in moč od tega sijajnega angleškega sonca.

»Vstala sem zelo zgodaj,« je začela in med govorom se je skoraj popolnoma umirila.

»Vreme je bilo tako lepo! Bržkone sem okrog šestih odšla iz krčme. Tedaj sem šla proti šoli, misleč, da bom morda srečala Irvina.«

Šef policije je dvignil glavo, toda ni je prekinil v pripovedovanju.

»Prišla sem do vrat, pa nisem nikogar videla. Tedaj sem se nekaj časa sprehajala po gozdičku na koncu vrta, nato pa sem spet odšla proti vasi čez polje ...«

Cvetje je bilo preveč privlačno. Našla sem orhideje tiste vrste, ki se imenuje »Venerina copatka«. Vedela sem, da bom s tem razveselila Irvina. Odrčala sem jo in ete šla nazaj proti šoli v upanju, da ga bom končno srečala. Spotoma sem pa srečala MacPheya.«

Sir Willfrid se je nagnil proti gospe Bernhard-Mose. »Rekli ste, da ste upali, da boste srečali Irvina. Ali ste se bili dovo-

vorili z njim?«

Od tu in tam

V zvezi z lanko interpelacijo v parlamentu, katero je vložil proti delovanju neke tuje poročevalske agencije poslanec Dragoslav Pantović, so se razvile sedaj časopisne polemike. Pantović je namreč obdolžil Stojadinovičevega brata Dragomirja, da je v družbi generalnega konzula v Curihu Milana Savič-Schwarza sodeloval pri tuji agenciji, katere je širila neugodne vesti o naši državi. Sledila je seveda tiskovna tožba, toda pred sodiščem je Pantović nastopil dokaz resnice. Razprava je bila sicer preložena, toda v časopisu se nadaljuje borba. Zanimivo je, kaj se je bralo te dni o bivšem generalnem konzulu v Curihu Milanu Schwarzu. Ta mož je spremenil svoje judovsko ime iz Schwarz v Savič, ni pa spremenil svoje vere. Ker je bil dober Stojadinovičev prijatelj, je dobil še to ugodnost, da je bil zaradi njega izglasovan v skupščini poseben amandman. Prej je bil Savič samo častni konzul v Švici, poslej pa je po zakonu kot deset let delujoči častni konzul prešel v redno konzularno službo in dosegel čast generalnega konzula v Curihu. Kot tak je šel tudi v pokoj. Pantović je tega Schwarza obdolžil tudi tega, da je kot veren pomagač sodeloval pri vseh finančnih poslih dr. Milana Stojadinoviča v tujini.

Srbska demokratska stranka je izdala po nedavnih seji svojega izvršnega odbora tudi dolgo sporočilo za javnost o smeri, v kateri bo delovala zlasti na jugu naše države. V njem pravi med drugim tudi to, da se je demokratska stranka izjavila za federativno državo. Brez oziroma na to, koliko bo v naši državi nastalo po sporazumu pokrajinskih samouprav, pa zahteva stranka, da pokrajinski centralizem ne sme stopiti na mesto prejšnjega državnega centralizma. Samoupravna ureditev se ne sme omejiti zgolj na občine, okraje in okrožja, temveč se mora raztegniti tudi na vse tiste kraje, ki dejansko predstavljajo organsko celoto, in katero označujejo zemljepisni, gospodarski, prometni in socialni razlogi. Dalje naglašajo sporočilo, da se je za ureditev države na takih temeljih izjavil pred šestimi leti tudi Ljuba Davidović, ki je zahteval, da se da samouprava tudi drugim pokrajinam, ki tvorijo celoto zase ne pa, da se preuredi država samo tako, da bi bilo urejeno sožitje zgolj Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Novi generalni ravnatelj Privilegirane izvozne družbe dr. Dragotin Toth je povedal, da bo Prizad že v 14 dneh začel odkupovati vino in žganje od pridelovalcev. V vsaki vasi bo ustanovljen odbor petih oseb, ki bo popisal zaloge vina in žganja pri pridelovalcih, nakar bo svoje poročilo poslal Prizadu. Družba bo odkupovala najmanj po 1000 litrov vina in po 300 litrov žganja. Začela bo kupovati najprej od najbolj revnih. Prizad si je tudi že uredil skladišča. Dr. Toth je nedavno sam prepotoval vse večje vinorodne kraje in si razmere tako sam ogledal. Najprej bodo začeli odkupovati alkoholne pijače v Uzdici Požeji, kjer so pridelovalci v najbolj težkem položaju.

Vardarska banovina bo zadnja, ki bo odredila povišanje delavskih mezd zavoljo dragine. Pred dvema dnevoma je bila v Skoplju anketa o tem vprašanju, na kateri so se delavski zastopniki pogovarjali za to, da se meja za najnižjo mezdo postavi na tri dinarje, češ da so se živila podražila povprečno po 50%. Zastopnik industrije je tožil, da utegne previsoko povišanje mezd omajati industrijo v južnih krajih, češ da imajo na severu države industrije večje kapitalne na razpolago in da imajo tudi bolj izvežbano delavstvo. Nato se je oglašil delavski zastopnik, ki je navedene trditve pobijal, češ da se prav na severu pritožujejo nad industrijo na jugu, ki da ima večjo konkurenčno zmoglost, ker svoje delavce mnogo nižje plačuje, po drugi strani pa da je manj obremenjena z javnimi dajatvami. Proti povišanju mezd so nastopili dalje gradbeniki, gostilničarji in drugi delodajalci, le zastopnik tekstilne industrije v Leskovcu je pristal na to, da se mezde dvignejo za 25%, ker bi sicer višje obremenitve industrija ne prenesla in bi morala omejiti svoje delo. Končno odločitev o mezdah si je pridržal ban moravske banovine.

Na smrt je bil obsojen morilec Dušan Ninković, ki je bil v Belgradu pred nekaj meseci ubil in oropal ruskega prekopčevalca Tromsena. Sodišče ga je na najstrožjo kazen obsodilo zaradi premoišljeno zasnovanega umora in zaradi zvršnega načina, s katerim je izvedel umor. Ninković je obsojen precej mirno sprejel in celo dejal, da je pravica, toda kljub temu se bo pritožil proti njej. Njegovi trije bratje, katerim je Ninković razdelil zlatino, pa so bili oproščeni, čeprav so vedeli za njegov zločin. Sodišče se je postavilo na stališče, da rodni bratje niso bili dolžni prijaviti oblastem Ninkoviča.

Petnajst tramvajskih voz je belgrajska občina naročila pri neki industriji v Italiji. Vsak voz bo veljal 475.000 lir, pri naročilu 15 voz pa bo dobila občina 8,5% popusta. Prvih šest voz bo dobila v štirih mesecih, ostale zovzove pa v devetih mesecih. Le zaradi plačila bo treba doseči še sporazum, ker zahteva italijanska tvrdka del plačila v devizah pod izgovorom, da si mora nabavljati surovine v tujini za devize. Poleg tega bo imela občina kmalu več novih avtobusov, ki bodo prispeli iz Nemčije, in nekaj takih, za katere bo karoserijo izdelala neka ljubljanska tvrdka. Tako bo občina obnovila in povečala vojni park.

200 kilogramov težko blagajno so odnesli vlomilci iz tovarne čokolade »Ruff« v Subotici. Policija vlomilce zastonj išče že pet dni, pač pa je neki delavec našel v 5 kilometrov oddaljenem vodnjaku težko blagajno, ki je bila navržana in iz nje pobran denar, skupno 300.000 din. Vlomilci so pustili v blagajni vse vložne knjižice in razne dokumente, ki so bili zanje brezpomembni in bi jih morebiti celo izdali.

Enajst bivših orožnikov se zagovarja pred sodiščem v Bihacu zaradi zločinov, ki so jih pri volitvah leta 1935 zagrešili nad kmeti v vasi Dubovici v okraju Bosanska Krupa. Pri prvih volitvah je predsednik volivne komisije z vsemi silami pomagal k zmagi Jevtičevemu kandidatu Zeljkoviću, toda pristajšem zemljoradniške stranke se je posrečilo doseči razveljavljenje volitev, nakar so bile ponovne volitve. Predsednik volivne komisije je bil isti in je goljufal na vse pretege za režimskega kandidata. Ker je zastopnik opozicijske liste protestiral, ga je dal predsednik volivne komisije zvezati in odgnati po orožnikih. Ker so pa ljudje zunaj protestirali, so jih orožniki naskočili in jih 50 ujeli. Zvezane so jih odpeljali na orožniško postajo, kjer so jih nečloveško mučili, pretepali in sploh z njimi počenjali stvari, kakršne so bile pod režimi Živkovičev, Jevtičev in njihovih opred vsakdanje. Sebe sedaj je začel proces, ker so kmetje tožili sodišču 11 orožnikov, ki so bili najbolj divjaški. Večina orožnikov je bila pozneje odpuščena iz službe, le eden med njimi, Josifović, je še v službi. Prav ta mož je bil največji mučitelj. Razprava bo trajala, kakor poroča zagrebški »Jutarnji list«, več dni.

SACHA GUITRY znameniti romanopisec, igralec in režiser v svojem najnovejšem franc. umotvoru Danes zadnjikrat! Na Elizejskih poljanah KINO UNION, tel. 22-21 Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Ljubljana in okolica v luči sodne statistike

Ljubljana, 1. marca. Kako so se Ljubljanci in okolici pravdali v preteklem letu? Tožbarji so zapravili čedne tisočake, saj so nekatere pravde veljale tisoče in tisoče dinarjev. Vendar lanko leto zapiše deloma razveseljujo dejstvo, da so se ljudje zaradi varčnosti manj tožarili ko druga leta. Hude so pravde zaradi meje, poti in parcel. Nekatere se vlečejo v leta. Pri nekaterih takih pravdah je bilo zaslišanih naštetih prič, od malega otroka do sivolasega starčka. V prvi vrsti nas zanimajo take imenovane opominjalne tožbe, ki so za poslovni in trgovski svet najcenejše. Civilnopravni postopek v tem pogledu je kratek, zna se pa tudi zavleči, kadar so dolžniki kaksi sitneži in uporneži. Opominjalne tožbe lahko vložijo upniki do najvišjega zneska 6250 din. Takih opominjalnih tožb je ljubljansko okrajno sodišče zaznamovalo lani 3070, predlanskim več, namreč 3298. Lani je bilo zaradi malotnih zadev do zneska 250 din na novo vložnih 1155 tožb, predlanskim 1107. Take pravde trajajo navadno do 1 mesec dni, 5 malotnih pravi pa je lani teklo nad 6 mesecev. Okrajno sodišče je lani izdalo 224 meničnoplačilnih nalogov, predlanskim 199. Meničnih pravi je bilo lani 13, predlanskim 26. Dve menični pravi trajata že nad 1 leto in še več. Okrajno sodišče je lani prejelo 3327 pravih civilnih pravi, pri katerih so dopustne vse sodne instance tja do vrhovnega sodišča. Predlanski njih je bilo vložnih 3430, torej nekoliko manj lani. V teh pravih je bilo izrečenih 637 končnih sodb, predlanskim 834. Druge pravde so bile običajno končane s poravnavo. — Nad 1 leto do 2 let trajala 18 pravi, predlanskim jih je bilo takih 70. Nad 2 leti pa se vleče že neka civilna pravda, ki je zahtevala velikanske stroške.

Zanimivo je vprašanje, koliko so Ljubljanci in okolici zapravili. Strokovnjaki in poznavalci razmer zatrijujejo, da so ljudje izdali v najrazličnejših pravih za stroške, razne sodne takse in kolke najmanj okoli 15.000.000 din. Vedno pa je še pri pametnih ljudeh navada, da je boljša »suha poravnava« ko pa »draga pravda«. Pripravljajo, da je neki strasten pravdar zapravil lepo svoje premoženje, ker se je vedno tožaril za vsa-

ko malenkost s svojimi sosedi. So golove dneve na sodišču tipti, ki jih človek takoj spozna, da so stalni gostje gotovih razpravnih dvoran, kjer se pulijo za najneznatnejšo malenkost in skušajo ugnati nasprotnika z najrazličnejšimi triki in izgovori. — Ogromne zneske izdajo ljudje tudi za razna druga sodna poslovanja in zadeve.

Splošno je znano, da Slovenija na leto izda samo za sodne takse in kolke ogromne milijone, s katerimi bi lahko krili vse izdatke sodne uprave za Slovenijo in bi izkazali še lep pribitek. Milijonske vsote gredo za menice. Samo za kolke in sodne takse izda Ljubljana letno do 8.000.000 din.

O rubežnih smo že zadnjič poročali. Omenimo samo to, da je število eksekucij lani napram l. 1938, znatno padlo.

Vzrok je prav zanimiv: Urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je do lanske jeseni vlagal razne predloge za rubežne glede izterjavanja prispevkov, ki so jih dolgovali delodajalci, pri okrajnem sodišču. Izvršilni organi so imeli glede teh rubežni obilo posla. Prav značilen pa je sedaj pojav, da OUZD zelo redko predlaga realne eksekucije, da se za svoje zahteve vknjiži na nepremičnine raznih zavezancev, ki so ostali na prispevkih dolžni prav čedne vsote. Od jeseni naprej vodi za OUZD vse mobilitarne rubežni mestno poglavarstvo kot politična oblast prve stopnje. Stroški za te rubežni pri mestnem poglavarstvu so znano nižji, kakor so bili pri okrajnem sodišču. Lani so izvršilni organi opravili vsega 3309 rubežni, pri katerih so zarubili različne premičnine, kakor pohištvo, slike, dragocenosti in drugo. — Mnogi zarubljeni so nato hoteli poravnati svoje dolgeve, drugi pa so pustili, da si jim bile prodani zarubljeni predmeti.

Izvršilni organi imajo dostikrat velike sitnosti in težave, kajti so zarubljeni, ki nastopajo napram njim zelo surovo in nasilno. Dostikrat organi mirno potrpe, ko poznajo že dolga leta take nepridiprje. Težka pa je sicer služba sodnega eksekutora! Njegov kruh je grenak. Sodni eksekutor pa ima dostikrat priliko opazovati veliko bedo zarubljencev. Pri revežih navadno ostanejo rubežni brez uspeha in izvršilni organ kar zapiše: »Ni zarubljivih predmetov!«

Ko vse to preiščam, ne morem drugače kakor obsoditi tako ponašanje GZSP. Prepričan sem, da tako mislijo tudi vsi drugi, ki jim je pri srečnem razvoju našega smučarskega športa in GZSP je tokrat ravnala prenašlo in premalo premišljeno. Meni bi se zdelo prav, da bi Gorenjci spoznali, da ne ravnajo prav. To so v glavnem misli, za katere se mi zdi prav, da jih poudarim kot nepristranski opazovalec, ki želi samo dobro našemu smučarskemu športu.

Maribor

APZ. — V soboto, 16. marca bo priredil Akademski pevski zbor iz Ljubljane koncert v proslavo 20 letnice naše univerze. Zdi se nam, da nihče, ki je poslušal lani koncert APZ-a, tudi letos ne bo zamudil zanimiva in umetniško visoko stoječega glasbenega prireditve. Pričetek in kraj prodaje vstopnic ter programov bomo objavili v nekaj dneh.

Pregled motornih vozil v Mariboru

Predstojništvo mestne policije v Mariboru objavlja, da bo redni letni pregled vseh motornih vozil iz Maribora po točki 4 pravilnika ministrstva notranjih poslov z dne 26. sept. 1928, Ur. list št. 336-100 po za to določeni komisiji dne 6. marca 1940 ob 15. uri na dvorišču mestnega avtobusnega podjetja v Plinarski ulici v Mariboru. Vsi lastniki motornih vozil iz Maribora se pozivajo, da predstavijo ob določenem času in kraju vsa svoja motorna vozila rad pregleda.

Vsak lastnik motornega vozila ima prinesiti s seboj: 1. Prometno knjižico z državnim kolkom 100 din po tar. post. 90 a takse, zak. za potrdilo v prometni knjižici. 2. Takso za komisijski pregled v znesku 54 din za vsak avtomobil, odnosno 27 din za vsako motorno kolo.

Ako bi se lastniki motornih vozil iz utemeljenih razlogov ne mogli udeležiti pregleda, naj se pravočasno upravičijo, sicer ne bodo smoli voziti z ne-pregledanimi vozili.

Pomanjkanje petroleja v turističnih krajih

Pomanjkanje petroleja so že v letošnji zimski sezoni težko občutili v turističnih krajih, kjer se ni električne razsvetljave, pa tudi v krajih, kjer so morale zaradi hudega mraza elektrarne ustaviti obratovanje. Hudo prizadete so bile posebno tudi nekatere planinske turistične in zimskošportne postojanke. Temu pojavu se mora posvetiti največja pozornost, ker utegne pomanjkanje petroleja v turističnih krajih, ki nimajo električne razsvetljave, škodljivo vplivati tudi na razvoj tujeskega prometa v letošnji glavni turistični sezoni. Zato se je Tujiskoprometna zveza »Putnik« v Mariboru obrnila na upravo državnih monopolov in na merodajna oblastva s prošnjo, da se pravočasno pred začetkom letošnje turistične sezone uredi to važno vprašanje in da se turističnim krajem odnosno turističnim obratom, ki so navezani na razsvetljavo s petrolejem, zagotovi možnost zadostne preskrbe s petrolejem. Upati je, da bo uprava državnih monopolov za to važno vprašanje pokazala potrebno razumevanje in s primernimi ukrepi zagotovila prizadetim turističnim krajem in obratom možnost brezhibne preskrbe s petrolejem.

S sanmi se je zapeljal v smrt

Maribor, 29. februarja.

Z Mute nam poročajo o nenavadni smrtni nesreči, ki se je pripetila na etrni cesti, ki veže oba dela vasi — Zgor. in Spod. Muto. 26letni kovač Jožef Kos, ki je zaposlen v tovarni železnih izdelkov na Spod. Muti, je nameraval prepeljati meter drv na ročnih saneh z zgornjega dela vasi v spodnjega. Cesta, ki veže oba dela, je zelo stroma in sedaj vsa zaladenela. Kos se je za šalo vesdel na sani ter se mišlil z drvmi vred peljati v dolino. Vozilo pa je došlo na ledu tako brzino, da ga je na ovinku vrglo s ceste. Kos je priletel s svo močjo v železno ograjo ter oblačil nezavesten, ker je udaril z glavo v travert. Prenesi se je ga domov ter poklical zdravnika, ki pa mu ni mogel pomagati. Revež si je strl lobanjo ter je zadobil smrtno notranje poškodbe, pa je kmalu po prenosu v stanovanje umrl.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlaga v %	Oblakovitost od 1-10	Veter (smer, in kmet)	Pada- vine mm	Vrsta
Ljubljana	761-1	11-4	90	92	apl.	0	—
Maribor	—	—	—	—	—	—	—
Zagreb	768-0	8-0	5-0	90	4	0	—
Belgrad	769-9	10-0	3-0	80	5	0	—
Sarajevo	773-0	9-0	6-0	90	10	0	—
Vis	770-1	12-0	7-0	80	5	NW ₂	—
Split	769-8	15-0	7-0	70	6	ESE ₁	—
Kumbar	769-2	18-0	6-0	90	3	NE ₂	—
Rab	770-0	12-0	7-0	80	10	0	—
Dujrovniki	768-0	15-0	5-0	80	0	NE ₂	—

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Pretežno oblačno, zmerno hladno in spremenljivo vreme. Najnižja temperatura na letališču je — 6° C.

Koledar

Danes, petek, 1. marca: Albin.
Sobota, 2. marca: Simplicij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarnice: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Gar-tus, Moste — Zaloška c. 47.

Šentjakobčani! Fantovski odsek Ljubljana—Sv. Jakob uprizeri v nedeljo 3. marca ob 8 zvečer v farni dvorani zgodovinsko dramo v 3 dejanjih »Kraljev škrlat«. Vabljeni ste vsi!

Franciškanska prosveta priredi v nedeljo, dne 3. marca popoldne ob 5. uri narodno igro z godbo in petjem »Deseti brat«. Nabavite si zato vstopnice, ki so že od četrtka dalje na razpolago v trgovini Silihoj.

Predavanje iz domačih glasbene zgodovine, Jutri v soboto ob 18. uri bo predaval v Hubadovi pevski dvorani predsednik Orkestralnega društva Glasbene Matice dr. Ivan Karlin o sledeči temi: »Razvoj instrumentalne glasbe v Ljubljani s posebnim ozirom na Filharmonično društvo.« Predavanje vsebuje delo od leta 1702 do 1872, ko je bila ustanovljena Glasbena Matica ljubljanska. Predavanje bo zelo zanimivo ter nam bo v najlepši luči pokazalo kulturno življenje v nekdanji Ljubljani. Predavanje spada v okvir proslave 20 letnice Orkestralnega društva Glasbene Matice. Vstop prost.

Opozarjamo na nocojšnji koncert Ljubljanskega kvarteta, ki bo točno ob 20. uri v veliki Filharmonični dvorani. Slišali bomo troje del iz bogate literature komorne glasbe, dela: Mozarta, Zike in Debussyja. Posebno opozarjamo na drugi kvartet, ki je na sporedu in katerega je napisal znani primarij Zikovega (Pradeškega) kvarteta g. Rihard Zika, ki je v Ljubljani splošno znan in kot glasbenik visoko cenjen. Člani Ljubljanskega kvarteta so Pfeifer, Stanič, Sušteršič in Müller. Na koncertu najvdušnejše vabilo, vstopnice so v knjižarni Glasbene Matice.

Saint-Saens velja danes neoporečno kot francoski simfončni klasik, čigar dela predstavljajo ureničitev klasičnega ideala ravnovesja med obliko in vsebino, preneseno na francoska tla. V njegovih delih se družijo izredno občutljiv smisel za formalno zaokroženost z lahkonostjo invencije, ki je splošno lastna francoskim skladateljem. Saint-Saens 2. simfonija (v a-molu op. 55.) zavzema v francoski simfončni glasbi hkrati s Franckovo d-molovo simfonijo najvidnejše mesto, le da je njena glasbena vsebina znatno drugačnoma usmerjena kot Franckova. V nji prihaja do posebne veljave francoska duhovitost, esprit, ki je temu narodu in njegovim umetnikom lasten ter ga ne najdemo v simfončnih delih drugih skladateljev. Posebno finale simfonije je poskočen, na španeklo plesno glasbo spominjajočo rondo, ki ga nenadoma prekin: reminiscenca iz drugega, adagio-stavka, nakar se zaključuje v hitrem vrtincu. To delo je stalno na repertoarju vseh velikih francoskih simfončnih orkestrrov. V Ljubljani in v Jugoslaviji sploh bo prvič izvajano na koncertu Orkestralnega društva dne 4. marca v veliki dvorani hotela Union. Vstopnice za to glasbeno posebno zanimivo prireditev so v prodaji v knjižarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Čebelarji — članil Sladkor za pitanje čebel je dospel. Cena 7.50 din za kg. Dobite ga v Društveni čebelnari v Ljubljani, Tyrševa 21.

»Junjski finski narod« je naslov predavanju, ki ga bo imel danes zvečer ob 20 v Franciškanski dvorani primarij dr. Maršol Valentin. Predavanje bo opremljeno s 60 lepimi slikami, ki nam predstavljajo vse zanimivosti dežele, mest, jezer, živinoreje, ribolova itd. Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi in v trgovini Silihoj za franciškanske cerkvice.

Igralska družina Prosvetnega društva Trnovo uprizeri v nedeljo, 3. marca ob 20 na društvenem odru igro v treh dejanjih »Naši otroci«, spisal Vladonov. Igra je vzeta iz sedanjega časa in nudi mladini, kakor tudi starešem mnogo poučnega in vzgojnega gradiva. Ker je za uprizeritev veliko zanimanja, priporočamo vsem, da si vstopnice nabavijo v predprodaji, ki bo v nedeljo od 10 do 12 dopoldne.

Liubljansko gledališče

DRAMA. — Začetek ob 20.

Petek, 1. marca: Zaprtro.
Sobota, 2. marca: »Strahopetec.« Premiera. Premierski abnoma.
Nedelja, 8. marca ob 15: »Princeska in pastirček.« Mladinska predstava. Znižane cene. — Ob 20: »Rdeče rože.« Izven. Znižane cene.

OPERA. — Začetek ob 20.

Petek, 1. marca ob 15: »Nižava.« Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 18 dinarjev navzdol.
Sobota, 2. marca: »Tosca.« Izven. Gostovanje Vere Majdičeve in Borisa Popova.
Nedelja, 3. marca ob 15: »Lumpacijs Vagabundus.« Izven. Znižane cene. Ob 20: »Balei Hrestač.«
Jolanta.« Izven. Znižane cene.

Mariborsko gledališče

Petek, 1. marca: Zaprtro.
Sobota, 2. marca ob 20: »Cigan baron.«
Nedelja, 3. marca ob 15: »Navihanka.« Znižane cene. — Ob 20: »Vdova Rožinka.« Premiera. Proslava Golarjeve 60 letnice.
Golarjeva ljudska komedija »Vdova Rožinka« se v novi avtorjevi predelavi v nedeljo, 3. marca, v proslavo 60 letnice avtorja v Košičevi režiji zopet predstavi na odru mariborskega gledališča. Je to Golarjevo prvo večje, pa tudi najbolj uspešno odsko delo, čigar glavna odlika je ta, da je vseskozi prepojena prave domače komike iz gorenjskega kmetkega življenja.

Športne vesti

Neprizadeti govorijo o sporu z Gorenjci

Sprejeli smo z ozirom na zadnje dogodke v našem smučarskem dolgo pismo našega bralca, iz katerega priobčujemo le glavne misli.

Dovolite, g. urednik, da spričo zadnjih dogodkov v našem zimskem športu tudi jaz povem svoje mišljenje. Nisem klubša, nisem niti tekmovalci in niti kak znamenit športni delavec, ki bi ga ljudje poznali. Skromen nedeljski izletnik sem, ki le od časa do časa zaide na Gorenjskem h kake smučarski tekmi, da vidim našo tekmovalno mla-dino in se veselim legega razvoja smučarskega športa v Sloveniji. Ker pa vsega razvoja ne morem zasledovati sam, zato pač z veseljem prebiram, zlasti od nedeljah, poročila o športnih prireditvah.

Z velikim veseljem sem vzel na znanje, da je SK Ilirija napravil v Planici novo progo za smuk. Spet lepa in velika pridobitev za ves naš slovenski smučarski šport. Z slučenjem sem nato v dnevnikih bral, da so Gorenjci prepovedali svojim tekmovalcem startati pri tej prireditvi. Nisem mogel uganiti pravega razloga. Z odobravanjem sem pozdravil sklep JZSZ, ki je ta sklep sistrirala. To sem smatral za pravilno. Po poročilu sem nato ugotovil, da se tega sklepa niso držali vsi tekmovalci z Gorenjske. V teh dneh pa spet berem pojasnila GZSP in — prenišlam.

Gorenjci pojasnjujejo: do 14. novembra GZSP ni bilo znano, da se vrši v njenem okolici kaka tekma. Pojasnite mi, prosim, g. urednik, čemu je potem GZSP prepovedala svojim tekmovalcem startati na tekmi, za katero niti vedela ni?

Drugeje: čemu ne bi smeli biti na Gorenjskem dve tekmi istega značaja v istem dnevu. Komu to škoduje? Moje mišljenje je, čim več tekem bomo imeli, tem bolj bodo naši tekmovalci borbeni in tem več jih bo. Iz tega vidika samo pozdravljam izredno delavnost vseh naših smučarskih klubov, ki so letos priredili tako veliko število tekem. Mislim, da je to najboljšo sredstvo za vzgojo naših tekmovalcev.

Tretjič: Po poročilu tekem v Planici sem ugotovil, da bi gostje-Nemci pobrali vsa prva mesta, če ne bi tekmovali gorenjski tekmovalci. Le Lukanc, Zvan in Klein so tedaj rešili prestiž našega športa v mednarodni konkurenci. Vprašam vas, g. urednik, ali bi to koristilo prestižu našega smučarskega športa, če bi celo na naših smučiščih zmagovali tuj tekmovalci, ki mimo-grede povedano, niso najboljši nemški tekmovalci, samo zaradi tega, ker naših domačih sporov ne znamo pravilno urediti doma in na način, ki bi bil primeren.

Razpis

Mestna občina ljubljanska razpisuje javen natečaj za napravo idejnih osnutkov za Dom onemoglih na Bokalcu. Natečaj je splošen v smislu pravilnika o opravljanju natečajev (»Službeni list« št. 15, dne 22. febr. 1939) in se ga lahko udeležijo vsi strokovnjaki — državljani kraljevine Jugoslavije.

Člani razsodišča so: dr. Tomaž Klinar, predsednik soc. pol. odbora mestnega sveta, ing. Albert Poženel, mestni gradbeni direktor, Heribert Svetel, mestni viši svetnik, ing. Franc Tomazič, poobl. inženir za arhitekturo, ing. Vladimir Mušič, mestni viš. gradb. svetnik, arh. Ivo Spinčič, mestni viš. gradb. komisar, ing. Boris Kobe, mestni arhitekt, Namestnik: Stane Likar, član mestnega sveta in tajnik OUZD, ing. Ivo Medved, poobl. inženir za arhitekturo. Poročevalce: ing. Pavel Gšell, mestni arhitekt.

Nagrade znašajo: I. nagrada 30.000 din, II. nagrada 20.000 din, III. nagrada 10.000 din, IV., V. in VI. nagrada skupaj 18.000 din, torej vse nagrade skupaj 78.000 din.

Osnutke je treba oddati do 12 ure dne 22. maja t. l. v mestnem tehničnem oddelku ali na pošto hkrati z brzojavnim obvestilom o oddaji.

Razpisani pogoji se dobe od 15. marca t. l. dalje v mestnem tehničnem oddelku. Nabreže 20. septembra, II. nadstropje, vrata 7, proti plačilu 30 dinarjev.

Ljubljana, 1. marca 1940.

Zupan mesta Ljubljane:
dr. Juro Adlešič l. r.

Ozadje borbe Sovjetske Rusije z malo finsko državo

Za geopolitičen položaj Rusije je nujno potrebno, da ima svoja oporišča za razvoj svojega gospodarstva v Vzhodnem morju. Rusko gospodarstvo je v Črnem morju utegneno z Dardanelami, ki so v turških rokah, na Daljnem Vzhodu nagajajo imperialistični Japonci, in Ledenem morju je ledu, v Vzhodnem morju pa je bilo do pred kratkim še polno tujih držav. Rusko gospodarstvo je torej pred rusko-nemškim dogovorom razpolagalo samo z enim pristaniščem na najskaletnejši točki Vzhodnega morja.

Vstop Rusije v veliko svetovno gospodarsko politiko je seveda takoj izzval nujno potrebo, najti si potrebne pomorske oporišče. Seveda se v mesecu avgustu leta 1939 Sovjetom niti sanjalo ni, da bodo svoje zahteve na Vzhodnem morju tako hitro in brez vsakih zadržev uresničili. Toda čim so Sovjeti dobili svoja oporišča v baltskih državah, se je spet uresničila stara resnica, da človek dobi tek, kadar je. Sovjeti so začeli zahtevati mnogo več, kakor so že dobili in si hočejo osvojiti ves Finski zaliv. To so pa naleteli na suvereni junaški finski narod, ki stanuje na severnih obalah tega zaliva. Sovjeti so zaradi svoje pogodbe z Nemčijo takoj začeli računati na Finsko, ker so bili prepričani, da Nemčija v sedanjem političnem položaju nikakor ne bo pomagala Fincem, dasi bi morda to v drugačnem položaju gotovo napravila.

Sovjetski imperialistični cilji

Od prvega trenutka, ko je Sovjetska diplomacija stavila svoje zahteve baltskim državam in kasneje junaški Finski, je bilo jasno, kakšni so najnovejši cilji sovjetske politike. Rdeča Rusija se je spet odločila, da bo šla po kolovozu stare caristične osvojevalne ideologije in da hoče te cilje dejansko tudi uresničiti z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago. Prvi znaki rdeče diplomacije so bili oazni že lansko pomlad, ko je sovjetsko zastopstvo v Društvu narodov moralo zavzeti stališče o finskem predlogu, ki je stremelo za oboroževanje Aalandskih otokov. Rusi so ta finski predlog odbili. Svoje stališče so utemeljevali s tem, da bi finske trdnjave na Aalandskih otokih predstavljale mamilo za katerokoli, veslesilo, ki bi skušalo napasti Rusijo z Vzhodnega morja. Istočasno je sovjetska Rusija Finski tudi povedala, da ne more verjeti, da bi se Finci resno zoperstavliali nameram teh vesle. Vse to se je tedaj seveda nanašalo na spor Sovjetske Rusije z Nemčijo, kajti tedaj ne bi mogla biti nobena druga velesila v Vzhodnem morju nevarna za Rusijo. Sedaj pa, ko je Nemčija močno vezana drugje, to seveda sploh ne prihaja v poštev. Nemčija danes v svojem položaju ne more preprečiti rdeči diplomaciji in rdeči vojski ponovno osvajanje vseh tistih položajev, ki jih je morala Sovjetska Rusija v svoji nemoci po svetovni vojni pustiti. Sedaj pa rdeča vlada z

brezobzirno krutostjo izkorišča ugoden političen položaj. Napram baltskim državam so Sovjeti samo z grožnjami dosegli vse, kar so hoteli. Junaškemu finskemu narodu pa grožnje niso zadostovale, zato je moral Stalin nastopiti z najskaletnejšim sredstvom — z orožjem.

Cilj sovjetske politike je brezpogojno gospodstvo nad Finskim in Baltskim zalivom, nad vzhodnim in severnim delom Vzhodnega morja. Ta cilj hoče danes sovjetska politika doseči za vsako ceno. Težnja Rusije po odprtem morju je mnogo starejša, mnogo močnejša in bolj naravna od sleherne težnje, s katerimi operira Nemčija v zadnjih petdesetih letih v svoji politiki. Nujna posledica vsega je naslednja: ko bo rdeča Rusija končala s Finci, bo začela misliti na Švedsko in Norveško. Težki in kruti časi so nastali za male države.

Finski problem v očeh nemške politike

Da moremo prav razumeti, kako gledajo nemški politiki na finski problem, se moramo spomniti dogodkov, ki so se dogajali v l. 1918. Ko je proti koncu leta 1917 boljševojem prodrl tudi na Finsko, je general Mannerheim — ki je med drugim v svetovni vojni napredil Rusom velike vojaške usluge — napadel in razorožil 18. januarja 1918 boljševoške čete v južni Finski in začel z znamenito finsko osvobodilno vojno. Mnogo mladih Fincev je bilo že od leta 1915 v zvezi z Nemčijo in so kot njeni vojaki sestavljali glavni del 27. pruskega lovškega bataljona. Mannerheim je 29. marca v napadu zavzel Tammerfors, kjer so se branile rdeče čete. Toda za osvoboditev vse Finske so bile »hele« čete preslabotne. Zato so se Finci obrnili za pomoč k Nemčiji.

Zanimivo je in zelo značilno, kako je nemški pohod na Finsko razumel general Ludendorff. Slednji piše v svojih spominih: »Nemčija je ugodila finski želji in ji poslala na pomoč svoje čete, da bi s tem preprečila ustvarjenje še nove vzhodne fronte.« Na nekem drugem mestu piše Ludendorff: »Naše čete so šle na Finsko, ne zaradi finskih interesov, ampak izključno zaradi nemških interesov.«

Ludendorff je dobro vedel, da bi Finska, če bi jo zasedle ruske čete, mogla predstavljati jedro nove velike vzhodne fronte in je po pravici videl v tem veliko in trajno vojaško nevarnost za Nemčijo.

Nemci preganjajo boljševoške

Suverenost Finske in njeni prijateljski odnosi z Nemčijo so predstavljali važno politično zagotovilo za bodočo obračunavanja z Rusijo. To je bil tudi razlog, da so po končani osvobodilni vojni mnogo govorili o finski kralju, ki naj bi bil po poreklu iz nemške vladarske hiše. In v resnici je 9. listopada izbral finski narod za svojega kralja princa Friedricha Karla von Hessena. Po vojaškem

Neka ameriška letalska družba je začela pobirati po raznih krajih pošto tako, da letalom sploh ni treba pristati. Pošto obesimo na določenem kraju na vrh, napeto v zraku, letalo pa vleče za sabo dolgo žico, ki vrv in pošto vrečo na njej zagrabí, nato pa pilot pošto potegne v letalo. S tem je poštni promet z letali omogočen dejansko do vsakega in od vsakega kraja.

porazu Nemcev na zahodni fronti se je princ Friedrich zahvalil za krono, preden jo je sploh dobil.

Majhen, toda zelo zanimiv nemški pohod na Finsko je bil izvršen pod poveljstvom Rüdigerja von der Goltza. Divizija je obstojala iz treh lovskih bataljonov in treh konjeniških enot z nekaj baterijami.

V aprilu leta 1918 so se nemške čete izkrcale na polotoke Hangoe, torej na isti točki, ki jo danes Rusi brezpogojno zahtevajo zase. Od tod je napredovala nemška vojska proti Helsinkiju, ki je bil zavzet s pomočjo nemške mornarice. Majhen nemški oddelek se je izkrcal vzhodno od Helsinkija v Lovisi in Kotki. Nato se je začel prodor proti severu, kjer je prišlo do dveh bitk pri Lahtiju in Tasehusi. (20. oziroma 26. aprila.) V teh dveh bitkah je prišlo, kakor piše Ludendorff, »zaradi dobrega sodelovanja nemških in finskih čet do zmage nad rdečimi.«

Političen pomen nemške pomoči za Finsko je bil izredno pomemben. Nemški vojaški inženirji so organizirali finsko vojsko. »Ustvaritev nove vzhodne fronte,« tako piše Ludendorff, »je bila preprečena ali vsaj odložena na kasnejši čas.«

Danes imamo spet novo vzhodno fronto, katere nevarnost razume danes vsa Evropa in ki že postaja problem vse »Evrope«.

Interesi varnosti in imperializma

O izzivalni metodi, s katero so začeli Sovjeti vojno proti finskemu narodu, ni treba izgubljal besed, kakor tudi ne o cinizmu, s katerim je Molotov ob začetku sovražnosti izjavil, da med Sovjeti in Finci sploh ni vojne, oziroma da Finci ogrožajo ruske interese... Nedvomno je resnica, da finski narod ni razpoložen prijateljsko napram Sovjetom. Danes po teh dogodkih v zadnjih treh mesecih je pa nedvomno, da je še tisti majhen odstotek rusofilov na Finskem izpremenil svoje mišljenje. Že volitve 1937 so to pokazale v vsej jasnosti. To so Sovjeti brezdvoma tudi dobro vedeli. Toda čemu so vendar napadli malo Finsko? Nevarnost, o kateri smo govorili malo poprej, prav gotovo ne pride v poštev. Nemčija je danes vsaj navidez v najpriširnejših odnosih z rdečo diplomacijo in se Rusom prav gotovo ni bilo treba bati nevarnosti s strani Nemčije. Ostanje nam torej samo še razlaga, da hoče današnja Rusija in njeni rdeči močniki za vsako ceno uresničiti vojaške cilje stare caristične in imperialistične Rusije.

Naročajte Slovenski dom!

Vzgoja nemških letalcev

Vzgoja nemških letalcev po nemških listih:

Nemčija se je odločila svojo nadvlado v zraku, ki jo je do danes že v vojni pokazala, tudi v bodoče obdržati in še bolj okrepiti. Toda moč v zraku ne zavisi samo od industrije in oborožitve v zraku; preskrbeti se je treba tudi s kadri dobrih letalcev. Zaradi tega je minister za telesno vzgojo naroda izdal naredbu, v kateri predpisuje, da se morajo ljudske in visoke šole še intenzivneje posvečati pouku iz letalstva, da tako v učencih vzbude ljubezen do letanja. Ta odlog ministra se je raztegnil tudi na poslabšo uvaževanje, fizikalnega, matematičnega, zemljepisnega, biološkega in kemičnega pouka ter učenje tujih jezikov; vse to le v korist bodočim letalcem. Učenci naj se vadijo v izdelovanju modelov, letanju z brezmotornimi letali, dalje s pravimi; delajo naj v skupinah po strokovnih šolah. Ves šolski pouk po različnih strokovnih šolah naj bo prirejen le v namenu povzdige ljubezni do zračnih višav.

Radio

Program radio Ljubljana

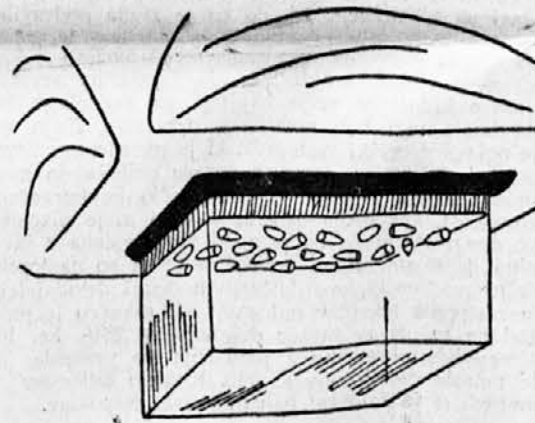
Petek, 1. marca: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Šolska ura: Po ledenomorski cesti v polarno noč (Vikt. Pirnat) — 12 Iz domačih vrtov (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Koncert slov. skladateljev (Radij. orkester) — 14 Poročila 18. ženska ura: Kulturni problemi slovenske vasi (ga. Milena Premrou-Mohorič) — 18.20 Operne fantazije (plošče) — 18.40 Francoščina (dr. Stanko Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Izseljenska poročila (Vikt. Plestenjak) — 20 Koncert francoske glasbe. Sodeluje St. Korošec (flavta) in Radij. orkester — 21.00 O sonati. Predavanje (Koporc Srečko). Klavir. točke (H. Seifert) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Polka je ukazana (lahka glasba na ploščah).

Drugi programi

Petek, 1. marca: Beograd: Zagreb: 20.30 Zab. op. — Bratislava: 19.40 Slovaške koračnice — 19.50 Opera — Angleške postaje: 22.10 Kabaret — Beromünster: 20.45 »Roméo in Julij« — Budimpešta: 20.50 Ork. konc. — Bukarešta: 19.35 Opera — Francoske postaje: 20.50 Ork. konc. — Trst-Milan: 21.10 Orientalna gl. — Rim-Bari: 21.10 Simf. konc. — Florenca: 21. Wagnerjeva opera »Lohengrin« — Sottens: 20 Zbor in ork.

Razstava v slavo rdeče vojske

(Od 20. do 29. februarja je bila v Moskvi razstava rdeče vojske, kakor poročajo listi. Na razstavi je bilo med drugimi razstavljenimi predmeti videti tudi

ruske krogle

(Izvečene iz hrbtov lastnih generalov.)

Vrhovni svet angleških socialističnih delavskih organizacij je včeraj dal 250.000 dinarjev za nakup življenjskih potrebščin za Fince. Zanimivo bi bilo vedeti, kaj so za finske socialiste storile naše levičarske delavske organizacije, ki so pred nekaj leti tako zavidno pobirale obvezni davek za rdečo špansko vojsko.

R. L. Stevenson:

Na Južnem morju

In med našim bivanjem je živel na koncu vasi, ki je ležala ob obrežju, v lepi hiši, obdan od velikega spremstva mladih mož, svojih nekdanjih bojevnikov in lovskih tovarišev. V tej družini je pojav »Cascé«, adopcija, pojedina, s katero smo se bili na krovu revanzirali, ter darovi, ki so bili izmenjani med belci ter njihovimi novimi sorodniki, brez dvoma predmet ogorčenih in burnih komentarjev. Spominjali so se, da še niti niso tako daleč časi, ko so vse te stvari veljale nekomu drugemu. V tem nenavadnem dogodku, v tem sprejemnem dozdaj povsem nepoznanih, tujih potentatov, je Moipu še pred pičlimi leti igral vlogo junaka in gostitelja; in njegovi mladi možje so kot priznani voditelji družine različne slovesnosti počastili s svojo navzočnostjo. In zdaj je moral po zlobni nenaklonjenosti usode Moipu sedeti neopažen v domači hiši; in njegovi mladi ljudje so bili prisiljeni, da so se pri vsej tej stvari vedli kot gledalci, njihovi tekmeči pa so ta čas slavili. Kdo ve, morda je celo mr. Grévy občutil majhno zagrenjenost nasproti svojemu nasledniku, ko ga je videl, kako se udeležuje na širokem podiju stoletne slovesnosti iz leta 1889; vsekakor pa je pomenil prihod »Cascé«, ki je bil Moipu zamudil le za nekaj let, za Atuono nenavaden dogodek, dogodek, ki je bil za Atuono nenavaden kakor proslava stoletnice za Francijo; in poglavar, ki je bil izgubil svoj prestol, je sklenil, da se bo rehabilitiral pred vso javnostjo. Mr. Osbourne je bil podal v Atuono, da bi tam fotografiral; vaščani so se za to priliko zbrali na trgu pred cerkvijo, in Paaeua je opravljal, v najvišji meri očaran nad nastopom svoje nove družine, ceremonialnega mojstra. Posneta je bila cerkev s svojo ljubko, fletno arhitekturo, nune s svojimi gojenici, različne gospodične s svojimi prastarimi in le redko neslikovitimi »tapas« oblačili, in oče Oreus v skupini svojih faranov. Ne vem,

kaj vse je še bilo dogovorjeno po načrtu, ko je fotograf nenadoma zapazil, da je v množici prišlo do nekakšne senzacije, in ko se je ozrl okrog sebe, zapazil nenavadno zastavno figuro moža, ki se je pojavila ob robu grmovja ter se jela pomikati proti njemu, povsem ravnodušno in samo ob sebi umevno. Ta ravnodušnost pa je bila brez dvoma le narejena; bilo je jasno, da je prišel Moipu zato, da bi obrnil nase pozornost, in uspeh se mu je posrečil v hipu. Bil je predstavljen; bil je vljuden, da celo prijazen in ves čas neskončno močnejši ter samozavestni: odlični igralec. Končno so mu predlagali naj vendar nastopi v svoji bojni opremi. Zviška je privolil in se je vrnil v onem čudnem, neprimernem in razvpitem okrasju (ki pa je njegovi zastavni osebi pristajal odlično), da se je potem lahko postavil v krogu svojih obduovalcev ter bil od tega trenutka naprej središč. Tako je Moipu prav za prav izsilil svojo predstavo pred belimi tujci, si je dal kakor lastno uslugo izprositi svoj nastop, nastop v polni bojni opremi ter potisnil svojega tekmeča za igralca drugega razreda na tako vroče izbojevanem odru podeželskega gledališča. Paaeua je močno občutil ta udarec, ter je spet vzpostavil svojo prednost s temperamentom, ki mu ga ne bi bili nikdar prisodili. Nemogoče se je zdelo, napraviti fotografijo, na kateri bi bil Moipu sam; vsakokrat, kadar se je pred aparatom spravil v veličastno pozituro, se je njegov naslednik vselej brez povabila na njegovo stran ter vztrajal krotko, toda odločno na svojem mestu. Portret obeh, Jakoba in Ezava, ko sta jela z ramo ob ramo drug ob drugem, eden v svojem barbarskem okrasju, drugi pa v svoji skrbni evropski obleki, predstavljati na neki način vtelošeno preteklost in sedanost njunega otoka, medtem ko se zdi bodočnost še najboljša in najtočnejše označena v pokopališču, ki nosi preproste lesne križe.

Mi vsi smo prepričani, da je Moipu svoj bojni načrt skrbno preučil prav do zadnje črke, od začelka do kraja. Zvabil je mr. Osbourneja v svojo hišo, vzel iz stare skrinje različna darila ter ci-

tiral očeta Oreusa kot edinega pravega tolmača in prič. Potem pa je Moipu predlagal popolnoma uradno, da »se napravi bratovščina« z Mata-Galahijem — s steklenim očesom, kakor so ne posebno lepo nazivali na otoku mr. Osbourneja. Ta obred je bil opravljen na krovu »Cascé«. Paaeua se je s svojo rodbino prikazal kot popolnoma preprost človek, in njegova bogata darila, ki so bila zelo številna, so prihajala v presledkih večih dni. Moipu pa se je pojavil, kakor da bi hotel podčrtati nasprotje, z nekakšnim fevdalnim sijajem, obdan od svojih privržencev in pristašev, ki so nosili vsa možna darila, od šopov, ki so bili povezani iz brad starih mož pa do pobožnih majhnih katoliških lesorezov.

Tega človeka sem bil srečal že prej v vasi ter sem ga bil zasvoščil že na prvi pogled. Njegove poteze in njegovo vedenje so razodevale nekaj neverjetno pobalinskega, tako da me je takoj obšla odvratnost; in kadar je bil govor o ljudstvu, in se je tiho in grozljivo smehljaj, včasih celo bahato, včasih nekoliko v zadregi kakor človek, ki se spominja greha, ki je minul brez kakšne motnje, se je v mojo nenaklonjenost mešal pravi, prav zares kar telesni gnus. Vem, da moje stališče ni povsem človeško in da tudi ni spodobno, še najmanj pa za kakšnega potnika. V privatnem življenju se je možak vedel celo odlično. Nekaj negroidnega tako v njegovem značaju kakor v njegovi zunanosti pa se mi je ves čas zdelo neprijetno. Vendar pa so njegova gnusna usta, kadar se je smehljaj, učinkovala mikavno, njegova postava in njegova drža sta bila izrazito plemenita in njegove oči prav zares sijajne. V svojem veselju nad marmelado in »pickles«, v svoji navdušenosti nad zrcaljenji ogledal, ki so bila razpostavljena po jedilnici in ki so zrcalila nešteto Moipujev ter Mata-Galahijev, se je kazal ljubeznivega otroka. In vendar si nisem svoje sode popolnoma gotov: kar je učinkovalo kot otroškost, je lahko prav tako bilo dvoreče pretvarjanje. Njegova o lika se mi je zdelo vzvišena nad vse dvome, in če se spominam na vedro raztresenost, s katero

se je bil prvič pridružil naši družbi, ter ga vidim, kako se po nogah in po rokah plazi čez zofe, ki so bile razpostavljene po kabini ter otipava pliš, se dotika postelj ter kakor orlaška, predobro dresirana opica vzdika svoje »Mitais«, sem vedno močnejše prepričan, da je vse to skupaj bila le preračunanost. Potem pa se tudi vprašam, če je bil Moipu s svojim vljudnim hlinjenjem tudi resnično tako sam zase in neposreden, in če je bila »Cascé« na Markezih tudi resnično tako obduovana, kakor bi nas bili radi prepričali naši obiskovalci.

Svoje slikanje nepopolnjšivega kanibalkega mogotca bi rad zaključil z dvemi, druga drugi nasprotujočima potezama. Kot najljubša poslastica mu je veljala človeška roka, o kateri še vedno tudi dandanašnji najraje govori z ogabno naslodo v glasu. In ko se je bil poslavljaj od moje žene, držal njeno roko v svoji ter drdral s solzami v očeh v visokem falzetu markezanske boljše družbe svoj poslovilni govor, je pri njej zapustil nekakšen sentimentalni dojem, ki ga še doslej nisem ne utegnil, ne mogel prav razumeti.

V najem:

Hiša na nizkem otoku.

Čeprav otok Fakarava ni bil nikdar prav posebno gosto naseljen, sem ga našel po vrsti slučajev tako zapuščenega, da ni niti en sam človeški glas več odzvilj mrtvih ur. Sli smo na sprehod skozi mesto, ki je bilo podobno dobro vzdrževanemu javnemu parku, med vrstami zaklenjenih hiš, ne da bi mogli opaziti magari le en sam listič v kakšnem oknu, listič, ki bi bil dal sklepati o tem, da je notranjščina teh poslopj nemara ali naprodaj ali pa za v najem, in ko smo končno obiskali guvernerjevo poslopje, nas je sprejel guverner mr. Donat, ki je bil čisto sam, ter nas pogostil v sejni dvorani in na sodnem dvoru onega širokega polotoka med gorami — sredi med kupi sodnih povabil in davčnih pozivov.

(Nadaljevanje.)